Krimināllieta Nr. 11310045516
Arhīva Nr. KA06-0269/24/4
ECLI:LV:ZAT:2024:1209.11310045516.14.S

Zemgales apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā 2024. gada 9. decembrī

Tiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Inga Akmeņlauka,
tiesneši Raimonds Rinčs un Ilze Vanaga,
piedaloties prokurorei Zanei Pavārei,
aizstāvim Laurim Matisānam,

izskatīja apelācijas kārtībā atklātā tiesas sēdē krimināllietu /pers. A/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta.

Aprakstošā daļa

[1] Pirmstiesas kriminālprocesā /pers. A/ celta apsūdzība par to, ka viņš izdarīja divu personu tīšas prettiesiskas nonāvēšanas (slepkavības) mēģinājumu.

/pers. A/ darbības kvalificētas pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta.

[2] Ar pirmās instances tiesas 2022. gada 26. augusta spriedumu tiesa konstatēja, ka /pers. A/ tīši nodarīja tādu miesas bojājumu, kas bīstams dzīvībai, un tīši nodarīja vieglu miesas bojājumu. Šādas /pers. A/ darbības tiesa kvalificēja pēc Krimināllikuma 125. panta pirmās daļas *(likuma redakcijā līdz 2017. gada 31. decembrim)* un Krimināllikuma 130. panta otrās daļas, un sodīja /pers. A/ ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 6 mēnešiem. Saskaņā ar Krimināllikuma 55. panta pirmo, otro un trešo daļu brīvības atņemšanas sods tika noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 3 gadiem 6 mēnešiem. Nolemts kriminālprocesu pret /pers. A/ izbeigt daļā par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pēc Krimināllikuma 130. panta otrās daļas.

[3] Par pirmās instances tiesas spriedumu Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurore Zane Pavāre iesniedza apelācijas protestu, kurā lūdza atcelt Zemgales rajona tiesas 2022. gada 26. augusta spriedumu pilnībā un taisīt notiesājošu spriedumu, atzīstot /pers. A/ par vainīgu pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta, un noteikt sodu – brīvības atņemšanu uz 16 gadiem, piemērojot probācijas uzraudzību uz vienu gadu.

[4] Ar Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedumu atcelts Zemgales rajona tiesas 2022. gada 26. augusta spriedums. /pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 15. panta ceturtajā daļā un 118. panta 2. punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 2. punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem un probācijas uzraudzību uz vienu gadu.

/pers. A/ piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums.

Saskaņā ar Krimināllikuma 52. panta ceturto daļu brīvības atņemšanas izciešanā ieskaitīts aizturēšanā un apcietinājumā pavadītais laiks no 2016. gada 28. jūnija līdz 2017. gada 5. jūnijam un no 2024. gada 15. janvāra līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai.

/pers. A/ noteikts pienākums nākamajā darba dienā pēc atbrīvošanās no brīvības atņemšanas iestādes ierasties papildsoda – probācijas uzraudzība – izciešanas uzsākšanai Valsts probācijas dienesta teritoriālajā struktūrvienībā atbilstoši deklarētajai dzīvesvietai.

Cietušajam /pers. B/ noteikta morālā kaitējuma kompensācija un piedzīta no /pers. A/ par labu /pers. B/ 1000 *euro*.

No /pers. A/ par labu valstij piedzīta Juridiskās palīdzības administrācijas izmaksātā valsts kompensācija /pers. B/ 1295 *euro*.

No /pers. A/ par labu valstij piedzīti procesuālie izdevumi 286,13 *euro* par aizstāves Ivetas Marķitānes sniegto juridisko palīdzību pirmstiesas procesā.

/pers. A/ noteikts 30 dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas procesuālo izdevumu, kaitējuma kompensācijas, tai skaitā valsts izmaksātās kaitējuma kompensācijas, labprātīgai atlīdzināšanai, nosakot pienākumu iesniegt Zemgales rajona tiesai dokumentus par kaitējuma kompensāciju atlīdzināšanu.

Ar spriedumu izlemts jautājums par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem.

[5] Ar apelācijas instances tiesas spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka mēģināja noslepkavot divas personas.

2016. gada 27. jūnijā, precīzāk nenoskaidrotā laikā pēc plkst. 19.00 /pers. A/ uzzināja, ka viņa sievai /pers. C/ ir intīmas attiecības ar /pers. B/. /pers. A/ sāka lietot alkoholu, izdzerot divu litru tilpuma pudeli alu *Miezītis* un 0,5 litru tilpuma pudeli degvīna.

Pēc tam 2016. gada 28. jūnijā laikā no plkst. 3.00 līdz plkst. 3.44, pirmstiesas izmeklēšanā precīzāk nenoskaidrotā laikā, ar mērķi noskaidrot attiecības, kas saistītas ar uzzināto faktu par sievas /pers. C/ un /pers. B/ intīmajām attiecībām, /pers. A/ dusmu un greizsirdības vadīts, stumjot velosipēdu, uz kura bija novietota kanna ar iepriekš iegādātu degvielu trīs litri, ieradās zemes īpašumā Individuālais augļu dārzs Nr. /numurs//adrese/ (iepriekš /vieta/) pie dārza mājiņas, kurā tobrīd atradās /pers. C/ un /pers. B/, par ko liecināja ārpusē atstātie velosipēdi un /pers. A/ atpazītā sievas un vīrieša balss dārza mājiņā. /pers. A/ abām personām uzsauca: „Nāciet ārā, vai gribat dzīvi sadegt?!", bet /pers. C/ un /pers. B/ nereaģēja uz /pers. A/

aicinājumu iznākt no dārza mājiņas.

/pers. A/ dusmās, vēloties nonāvēt /pers. C/ un /pers. B/, paņēma kanniņu ar benzīnu, nolēja precīzi nenoskaidrotu daudzumu benzīna uz zemes netālu no dārza mājiņas durvīm, izmeklēšanā precīzāk nenoskaidrotā vietā, aizdedzināja, taču degviela izdega. Tad /pers. A/ vēlreiz dārza mājiņas durvju priekšā uz zemes nolēja vairāk degvielas, aizdedzināja to, un aizdegās dārza mājiņas durvis.

Pēc tam /pers. A/, redzot, ka dārza mājiņas durvis aizdegušās, izsakot draudus sadedzināt un apzinoties, ka degošajā mājiņā atrodas /pers. C/ un /pers. B/, lēja no kanniņas atlikušo degvielu dārza mājiņā pa /pers. B/ izsisto logu, aplejot ar degvielu arī /pers. B/ un /pers. C/. /pers. B/ un /pers. C/ izdevās izkļūt no degošās mājiņas un, skrienot no tās pa degošajām mājiņas durvīm, viņi guva apdegumus.

/pers. C/ un /pers. B/ nāve neiestājās no apsūdzētā neatkarīgu iemeslu, jo /pers. C/ un /pers. B/ izdevās nodzēst liesmas uz apģērba un ķermeņa un /pers. A/ pārtrauca savas darbības, kad /pers. B/ izrādīja pārspēku pār /pers. A/, iesitot viņam ar āmuru pa galvu, kā rezultātā /pers. A/ aizbēga.

/pers. A/ prettiesisko darbību rezultātā /pers. C/ nodarīti viegli miesas bojājumi, kas izraisīja īslaicīgus veselības traucējumus no septiņām līdz 21 dienai, savukārt /pers. B/ nodarīti smagi miesas bojājumi, kas bīstami dzīvībai.

Tiesa atzina, ka ar šādām darbībām /pers. A/ izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 15. panta ceturtajā daļā un 118. panta 2. punktā.

[6] Ar Latvijas Republikas Senāta 2024. gada 27. jūnija lēmumu, izskatot apsūdzētā /pers. A/ aizstāvja Laura Matisāna kasācijas sūdzību, Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedums atcelts daļā par /pers. A/ noteikto sodu pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta un atceltajā daļā lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Zemgales apgabaltiesā.

Pārējā daļā Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedums atstāts negrozīts, bet apsūdzētā /pers. A/ aizstāvja Laura Matisāna kasācijas sūdzība noraidīta. Nolemts turpināt piemērot /pers. A/ drošības līdzekli – apcietinājumu.

[7] Apelācijas instances tiesas sēdē valsts apsūdzētāja Zane Pavāre atzina, ka nav pamata būtiski samazināt apsūdzētajam /pers. A/ sodu, kas pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta noteikts ar Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedumu, jo tiesa ir piemērojusi Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 2. punktu un vairāk kā par trešdaļu jau samazinājusi pamatsodu. Ņemot vērā, ka tiesa jau ir samazinājusi sodu ievērojamā apmērā, līdz ar to noteiktais sods ir samērīgs un vērsts uz likumā noteikto soda mērķu sasniegšanu.

[8] Apsūdzētais /pers. A/ apelācijas instances tiesas sēdē paskaidroja, ka, atrodoties ieslodzījumā, apguvis /profesija/ specialitāti, šobrīd apgūst /profesija/ specialitāti /vieta/, režīma un disciplīnas pārkāpumi nav bijuši. Apgabaltiesas spriedumā norādītās darbības apsūdzētais atzīst daļēji, proti, atzīst faktiskās darbības, nožēlo, bet neatzīst mērķi un motīvu nogalināt divas personas.

[9] Apsūdzētā aizstāvis Lauris Matisāns apelācijas instances tiesas sēdē lūdza samazināt apsūdzētajam /pers. A/ noteikto sodu, izvērtēt, vai lietas izskatīšana pabeigta saprātīgā termiņā, ņemot vērā, ka apgabaltiesas spriedums tika taisīts 2024. gada 15. janvārī, taču tas nav stājies spēkā, jo lieta jāizskata atkārtoti daļā par sodu. Aizstāvis vērsa uzmanību uz apgabaltiesas spriedumā jau piemēroto soda samazināšanas principu sakarā ar saprātīga termiņa neievērošanu un norādīja, ka atbildību pastiprinoša apstākļa izslēgšanas gadījumā /pers. A/ noteiktais brīvības atņemšanas sods būtu samazināms par vienu gadu.

Aizstāvis vērsa uzmanību uz noziedzīgā nodarījuma aprakstā norādīto cietušo rīcību un lūdza atzīt par atbildību mīkstinošu Krimināllikuma 47. panta pirmās daļas 5. punktā norādīto apstākli.

Turklāt aizstāvis vērsa uzmanību un lūdza ņemt vērā apsūdzētā panākto izlīgumu ar cietušo par faktiski nodarītajām sekām.

Aizstāvis lūdza ņemt vērā papildu ziņas par apsūdzētā personību, ka viņš ieslodzījumā mācās, nav pieļāvis režīma pārkāpumus, ka viņa uzvedība vērsta uz sociāli derīga mērķa sasniegšanu nākotnē, viņš nav tendēts uz noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu un prettiesiskās darbības vērtējamas kā izņēmuma gadījums.

Aizstāvis uzskata, ka apsūdzētajam var pagarināt probācijas uzraudzības laiku, attiecīgi samazinot brīvības atņemšanas laiku.

Motīvu daļa

[10] Iepazinusies ar Senāta 2024. gada 27. jūnija lēmumā norādīto, pārbaudījusi lietas materiālus un pierādījumus par apsūdzētā /pers. A/ personību, uzklausījusi procesa dalībnieku viedokļus, apgabaltiesa atzīst, ka apsūdzētajam /pers. A/ ir mīkstināms Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedumā noteiktais sods pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta, jo nav pamata konstatēt atbildību pastiprinošu apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 10. punktu.

[11] Apsūdzētā/pers. A/ vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 15. panta ceturtajā daļā un 118. panta 2. punktā, par pierādītu atzina Zemgales apgabaltiesa 2024. gada 15. janvāra spriedumā. Latvijas Republikas Senāts 2024. gada 27. jūnija lēmumā atzina par pamatotu apgabaltiesas spriedumu šajā daļā par nodarījuma kvalifikāciju un apsūdzētā vainīgumu, spriedums šajā daļā tika atstāts negrozīts, bet atcelts daļā par apsūdzētajam noteikto sodu.

Līdz ar to apgabaltiesa izskata lietu daļā par apsūdzētajam /pers. A/ nosakāmo sodu.

[12] Nosakot sodu /pers. A/ par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, apgabaltiesa ņem vērā Krimināllikuma 35. un 46. panta nosacījumus, vērtē noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

[13] Saskaņā ar Krimināllikuma 46. panta otro daļu, nosakot soda veidu apsūdzētajam /pers. A/, apgabaltiesa ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, apsūdzētā personību.

[14] Apsūdzētā/pers. A/ izdarītais noziedzīgais nodarījums pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta atbilstoši Krimināllikuma 7. panta piektajai daļai klasificējams kā sevišķi smaga nozieguma mēģinājums.

Apsūdzētais mēģināja apdraudēt divu personu dzīvības, tas ir, izdarīt noziegumu ar viskaitīgāko pakāpi, turklāt pret cietušajiem vērsies nežēlīgi, mēģinot viņus sadedzināt.

[15] Par apsūdzētā /pers. A/ personību noskaidrots, ka viņam ir trīs bērni, ar kuriem uzturējis kontaktus, nepilngadīgajai meitai sniedzis materiālu atbalstu, ar abiem pilngadīgajiem dēliem atbalstošas savstarpējās attiecības, viens otru atbalsta materiāli. No kaimiņu puses /pers. A/ raksturots pozitīvi –

kā strādīgs, izpalīdzīgs un labsirdīgs cilvēks, kurš nav bīstams sabiedrībai.

[15.2] No Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās informācijas redzams, ka /pers. A/ laikā no 2012.-2016. gadam periodiski bija nodarbināts un reģistrēts kā nodokļu maksātājs (*1. sējuma 123. lapa*). Kopš 2022. gada februāra strādājis algotu darbu par /amats/.

[15.3] No Slimību un profilakses kontroles centra sniegtās informācijas redzams, ka apsūdzētajam nav diagnosticēti psihiski vai uzvedības traucējumi (*1. sējuma 125.-126. lapa)*, SIA /vieta/ uzskaitē nav reģistrēts (*1. sējuma 130. lapa*).

[15.4] No atkārtotas ambulatorās kompleksās tiesu psihiatriskās un tiesu psiholoģiskās ekspertīze atzinuma (*3. sējuma 231.-240. lapa*) redzams, ka apsūdzēto /pers. A/ rekomendē atzīt par pieskaitāmu.

Jauni fakti, kas nebūtu zināmi ekspertiem un radītu šaubas par apsūdzētā /pers. A/ spēju apzināties savu darbību un to vadīt, apelācijas instances tiesas sēdē netika iegūti, tāpēc viņš atzīstams par pieskaitāmu viņam inkriminētajā nodarījumā.

Ekspertu atzinumā norādīts, ka apsūdzētais īslaicīgi mācījies/vieta/, ieguvis /profesija/ specialitāti un uzsācis strādāt, alkoholu lietoja epizodiski un atkarības simptomātiku noliedz. Apsūdzētais no 18 gadu vecuma veicis dažādus darbus, iegūstot papildu specialitātes, darbu veicis labi. Līdz 2016. gadam /pers. A/ ģimenes dzīvi raksturojis kā saskanīgu. Personības emocionālā un uzvedības sfēra raksturojas ar emocionālu nestabilitāti, nelielu impulsivitāti, spriedzes uzkrāšanu un tendenci to izrealģēt uzvedībā.

[15.5] Lietā ir ziņas, ka apsūdzētais /pers. A/ agrāk sodīts 1994. gadā, sodāmība ir dzēsta.

[15.6] Apgabaltiesa ņem vērā apelācijas instances tiesas sēdē papildu noskaidrotos apstākļus, ka apsūdzētais /pers. A/, atrodoties ieslodzījuma vietā, turpina mācīties un ieslodzījuma vietas režīma noteikumu pārkāpumus nav pieļāvis.

[16] Krimināllikuma 118. panta sankcijā paredzēts sods – mūža ieslodzījums vai brīvības atņemšana uz laiku no 15 līdz 20 gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas. Savukārt atbilstoši Krimināllikuma 15. panta piektajai daļai atbildība par nozieguma mēģinājumu iestājas saskaņā ar to pašu likuma pantu, kas paredz atbildību par konkrēto nodarījumu.

Apgabaltiesa atzīst, ka apsūdzētajam /pers. A/ par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta nosakāms brīvības atņemšanas sods. Personai, kura mēģinājusi izdarīt tīšu sevišķa smaga nozieguma mēģinājumu, apdraudot divu cilvēku dzīvības, brīvības atņemšana ir atbilstošs un taisnīgs sods.

Turklāt apsūdzētajam piemērojams papildsods – probācijas uzraudzība, kas attiecīgā panta sankcijā paredzēts kā obligāts. Apgabaltiesa atzīst, ka noziedzīgā nodarījuma raksturs, ziņas par apsūdzētā personību, kurā ir impulsivitātes iezīmes, apstiprina, ka apsūdzētā uzvedība pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas būtu kontrolējama un tāpēc viņš pakļaujams Valsts probācijas dienesta uzraudzībai, turklāt apsūdzētajam nepieciešams koriģēt savu uzvedību, mainīt uzskatus. Apgabaltiesa atzīst, ka probācijas uzraudzība uz vienu gadu būs pietiekami, lai ieviestu pozitīvas tendences apsūdzētā uzvedībā.

Apsūdzētajam nav piemērojams papildsods – mantas konfiskācija – jo lietā nav ziņu par jebkādu apsūdzētajam piederošu mantu.

[17] Saskaņā ar Krimināllikuma 46. panta trešo daļu, nosakot soda mēru, apgabaltiesa ņem vērā atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

[18] Saskaņā ar Krimināllikuma 47. panta pirmās daļas 5. punktu par apsūdzētā /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli apgabaltiesa atzīst to, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts cietušo amorālas uzvedības ietekmē. Cietušie apstiprināja, ka viņu starpā bija intīmas attiecības. Cietušo rīcība, zinot, ka cietusī /pers. C/ ir laulībā ar apsūdzēto, ir vērtējama kā amorāla uzvedība, un tā veicināja apsūdzētā prettiesisko uzvedību.

[18.1] Ņemot vērā to, ka apsūdzētais /pers. A/ savu vainu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā pirmās instances tiesā nav atzinis, norādot, ka atzīst faktiskās darbības, bet neatzīst mērķi un motīvu nogalināt divas personas, līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka nav pamata konstatēt apsūdzētā atbildību mīkstinošu apstākli atbilstoši Krimināllikuma 47. panta otrajai daļai.

[18.2] Vērtējot to, vai par apsūdzētā /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli atzīstams tas, ka apsūdzētais un cietusī /pers. C/ noslēguši izlīgumu (*2. sējuma 139.-141. lapa*), apgabaltiesa atzīst, ka minētais apstāklis nav atzīstams par atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 47. panta otro daļu.

2018. gada 10. oktobrī, noslēdzot izlīgumu, apsūdzētais tiesas sēdē nav atzinis savu vainu izdarītajā noziedzīgajā nodarījumā pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta, bet norādījis vien to, ka ir izlīdzis ar cietušo un viņai atvainojies (*2. sējuma 139.-140. lapa*), līdz ar to apgabaltiesa secina, ka izlīguma noslēgšana ar cietušo pati par sevi neatbilst Krimināllikuma 47. panta otrās daļas jēgai, lai šo faktu atzītu par atbildību mīkstinošu apstākli.

[19] Par apsūdzētā /pers. A/ atbildību pastiprinošu apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 12. punktu apgabaltiesa atzīst to, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts alkohola ietekmē.

Apgabaltiesa ņem vērā Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2008. gada 1. jūlija kopsapulcē apstiprināto *Sodu piemērošanas prakses apkopojumu*, kurā norādīts, ka atbildību pastiprinošu apstākļu esamība ir pamats bargāka soda piemērošanai salīdzinājumā ar sodu, kāds būtu piespriežams, šādus apstākļus nekonstatējot.

[20] 2024. gada 27. jūnija lēmumā Senāts atzina, ka Zemgales apgabaltiesa 2024. gada 15. janvāra spriedumā nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 10. punktu, pieļaujot Kriminālprocesa likuma 574. panta 1. punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu.

Krimināllikuma 48. panta ceturtā daļa noteic, ka par atbildību pastiprinošu apstākli nav atzīstams tāds apstāklis, kurš šajā likumā paredzēts kā noziedzīga nodarījuma sastāva pazīme.

Sniedzot pierādītā noziedzīgā nodarījuma aprakstu, tiesa norādījusi, ka apsūdzētais savas darbības vērsa pret diviem cietušajiem, bet tiesa nav konstatējusi, ka tiktu apdraudētas vēl citas personas.

Senāta lēmumā norādīts uz tiesību doktrīnā atzīto, ka krimināltiesībās ar vispārbīstamu veidu saprot tādu rīku, līdzekļu, paņēmienu apzinātu izmantošanu, kad tiek apdraudēts ne tikai tas objekts (interese) pret kuru vērst noziedzīgais nodarījums, bet vēl citi objekti (intereses). Piemēram, uzspridzinot automašīnu nolūkā nonāvēt kādu personu, tiek apdraudēta ne tikai tās personas dzīvība, pret kuru noziedzīgais nodarījums vērsts, bet arī citas, vismaz vienas personas dzīvība, mantiskās intereses. [..] Noziedzīga nodarījuma izdarīšana vispārbīstamā veidā nav atzīstama par atbildību pastiprinošu apstākli, ja šāds veids raksturo noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi, kā tas, piemēram, ir slepkavības vai smagu miesas bojājumu tīšas nodarīšanas gadījumā (*Liholaja V. 48. panta komentārs. Grām.: Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII2 nodaļa). Trešais papildinātais izdevums. Krastiņš U., Liholaja V. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2021, 219.lpp.*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta nav pamata atzīt par apsūdzētā /pers. A/ atbildību pastiprinošu apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 10. punktu, proti, ka, noziedzīgais nodarījums izdarīts, izmantojot vispārbīstamu veidu – koka dārza mājiņas, kurā atradās cietušie, aizdedzināšanu, izmantojot benzīnu, jo

nebija apdraudētas citas personas.

Nekonstatējot minēto atbildību pastiprinošo apstākli, apgabaltiesa atzīst, ka ir pamats Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedumā apsūdzētajam /pers. A/ noteiktā soda mīkstināšanai, proti, mīkstināms pamatsods, bet papildsoda mīkstināšanai nav pamata.

Atbildību pastiprinoša apstākļa izslēgšana ir pamats apsūdzētajam noteiktā soda mīkstināšanai (*Senāta 2018. gada 24. maija lēmums lietā Nr. SKK-150/2018, ECLI:LV:AT:2018:0524.11270005914.2.L*).

Apgabaltiesa atzīst par noraidāmu apsūdzētā aizstāvja viedokli, ka būtu palielināms papildsods, attiecīgi mīkstinot pamatsodu, jo lietā nav iesniegts protests par papildsoda mīkstumu. Apsūdzētajam/pers. A/ tika piemērots likumā paredzētais minimālais papildsods, un papildsoda palielināšanai nav pamata.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 529. panta otrajai daļai un Latvijas Sodu izpildes kodeksa 138.[2] panta 2. punktam apsūdzētajam ir pienākums nākamajā darba dienā pēc atbrīvošanās no brīvības atņemšanas iestādes ierasties probācijas uzraudzības soda izpildes uzsākšanai Valsts probācijas dienesta teritoriālajā struktūrvienībā atbilstoši deklarētajai dzīvesvietai.

[21] Apgabaltiesa konstatē, ka šajā lietā nav ievērotas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, jo šī kriminālprocesa norises termiņu kopumā nevar vērtēt kā iespējami ātru kriminālprocesa mērķa sasniegšanā, tādējādi jāvērtē apsūdzētā tiesību ievērošana uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā Kriminālprocesa likuma 14. panta izpratnē.

[21.1] Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu pildīšanu un citiem objektīviem apstākļiem, un kā tas vairākkārt norādīts Augstākās tiesas nolēmumos, juridiskajā literatūrā, tad ,,saprātīgs termiņš" ir piepildāms jēdziens. Tas nav izteikts konkrētos skaitļos un ir nosakāms katrā konkrētā gadījumā individuāli *(sk. Ā. Meikališa, K. Strada-Rozenberga. Taisnīgums kriminālprocesā. Jurista Vārds. Nr. 48(695), 2011. gada 29. novembris*). Līdz ar to jebkura procesa saprātīguma termiņa izvērtēšana nevar notikt mehāniski, un tā vienmēr būs saistīta ar konkrētās lietas apstākļiem, turklāt ņemot vērā vairākus kritērijus, proti, lietas sarežģītību, iesaistīto personu rīcību, aizskartās intereses un aizskāruma intensitāti (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2000. gada 27. jūnija sprieduma lietā Frydlender v. France, (GC), iesnieguma Nr. 30979/96, 42. punkts; 2012. gada 22. maija sprieduma lietā Idalov v. Russia, (GC), iesnieguma Nr. 5826/03, 186. punkts*).

[21.2] Apsūdzētais/pers. A/ atzīts par aizdomās turēto 2016. gada 30. jūnijā, lēmums par personas saukšanu pie krimināatbildības pieņemts 2016. gada 1. novembrī.

Lieta pirmās instances tiesā saņemta tiesā 2016. gada 17. novembrī. Pirmā tiesas sēde nozīmēta 2017. gada 8. februārī, tiesas izmeklēšana uzsākta 2017. gada 7. aprīlī, nopratināti cietušie un viens liecinieks, 2017. gada 2. jūnijā nopratinātas ekspertes un liecinieks, 2017. gada 5. jūnija tiesas sēdē turpināta ekspertes pratināšana, liecību sniedzis arī apsūdzētais. 2018. gada 7. maija tiesas sēdē pratināta lieciniece /pers. D/, tiesas sēde 2018. gada 3. septembrī atlikta sakarā ar liecinieka neierašanos, 2018. gada 10. oktobrī nopratināts liecinieks, 2018. gada 25. oktobrī uzsāktas tiesas debates, tās turpinātas 2018. gada 30. oktobrī, 2018. gada 23. novembrī uzsāktas replikas, līdz 2019. gada 8. aprīlī aizstāvis replikas vietā pieteicis lūgumu atjaunot tiesas izmeklēšanu, ko tiesa apmierinājusi un pieņēmusi lēmumu par komisijas medicīniskās ekspertīzes noteikšanu. 2019. gada 17. septembrī nolemts uz tiesas sēdi aicināt ekspertu, 24. oktobrī nopratināts eksperts, savukārt 2020. gada 20. janvārī, apmierinot prokurores lūgumu, uzsākta ziņu vākšana par apsūdzētā psihiskās veselības stāvokli. 2020. gada 2. oktobrī nopratināti eksperti, 2020. gada 10. novembrī apsūdzētajam noteikta atkārtota ambulatorā kompleksā tiesu psihiatriskā-tiesu psiholoģiskā ekspertīze, kas tiesā saņemta 2021. gada 25. maijā.

2022. gada 16. augustā tiesa pabeigusi tiesas izmeklēšanu, spriedums pasludināts 2022. gada 26. augustā, taču pilns spriedums bija pieejams 2023. gada 20. martā.

[21.3] Izvērtējot lietas izskatīšanas gaitu pirmās instances tiesā, apgabaltiesa secina, ka tiesā iegūti vairāki uz pierādīšanas priekšmetu attiecināmi pierādījumi, kas liek izdarīt secinājumus par pirmstiesas izmeklēšanas kvalitāti. Lietas izskatīšanu ietekmējuši gan aizstāvības, gan prokurores pieteiktie lūgumi, ekspertīžu noteikšana, valstī ieviestie pasākumi sakarā ar Covid-19 infekcijas ierobežošanu.

Līdz ar to apgabaltiesa uzskata, ka kriminālprocesa norises termiņu pirmās instances tiesā kopumā - vairāk kā sešus gadus, it sevišķi ņemot vērā, ka lietā ir viens apsūdzētais, divi cietušie, lieta nav juridiski sarežģīta, nevar vērtēt kā iespējami ātru kriminālprocesa mērķa sasniegšanā. Lai arī apelācijas instances tiesas norādītie apstākļi Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņu kontekstā varētu tikt uzskatīti par tādiem, kas attaisno iztiesāšanas ilgumu, tomēr laika ritējuma nozīmē šie apstākļi liek atzīt, ka ir pārkāptas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

[21.4] Ja tiesa konstatē, ka nav ievērotas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tiesai jāpiemēro Krimināllikuma 49.[1] pantā vai 58. panta piektajā daļā paredzētās sekas.

Lemjot par atbilstošāko krimināltiesisko attiecību noregulējumu un samērojot apsūdzētā tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, kā arī izvērtējot šīs tiesības krimināsoda mērķa aspektā, apgabaltiesa secina, ka šajā kriminālprocesā ir likumīgs pamats piemērot tiesisko mehānismu tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpuma kompensēšanai apsūdzētajam, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 2. punktu, proti, nosakot sodu, kas ir zemāks par minimālo robežu, kāda par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu paredzēta likumā, attiecinot šo likuma normu uz pamatsodu.

Apelācijas instances tiesā lieta tika saņemta 2023. gada 19. aprīlī. Ņemot vērā tiesas noslodzi un Tiesu informācijas sistēmā pieejamās ziņas par aizstāvja aizņemtību, lietas izskatīšana nozīmēta uz 2024. gada 15. janvāri, kad lieta izskatīta un taisīts jauns spriedums, pilns spriedums bija pieejams 2024. gada 29. janvārī. Kasācijas instances tiesā lieta saņemta 2024. gada 21. februārī, kasācijas instances lēmums pieņemts 2024. gada 27. jūnijā. Atkārtotai izskatīšanai apelācijas instances tiesā lieta saņemta 2024. gada 2. jūlijā, lieta izskatīta apelācijas instances tiesā 2024. gada 9. decembrī.

Apgabaltiesa atzīst, ka ir ņemams vērā Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedumā piemērotais kompensējošais mehānisms, proti, konstatējot, ka nav ievērotas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 2. punktu attiecībā uz pamatsodu, ko tiesa noteica uz 10 gadiem brīvības atņemšanas.

Apgabaltiesa atzīst, ka, vērtējot lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā apelācijas instances tiesā, to kopumā nav pamata atzīt par tādu, kas būtiski pārkāptu apsūdzētā tiesības un būtu par pamatu tālākai pamatsoda samazināšanai saprātīga termiņa pārkāpuma dēļ, kā to jau lēmusi samazināt Zemgales apgabaltiesa savā 2024. gada 15. janvāra spriedumā.

[22] Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka apsūdzētajam /pers. A/ ir pamats samazināt noteikto sodu par noziedzīgo nodarījumu, kāds viņam bija noteikts ar Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 15. janvāra spriedumu, ņemot vērā, ka netiek konstatēts Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 10. punktā konstatētais atbildību pastiprinošais apstāklis, kas iepriekš tika ņemts vērā pie soda noteikšanas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563. panta pirmās daļas 3. punktu, apgabaltiesa

nosprieda

sodīt /pers. A/ pēc Krimināllikuma 15. panta ceturtās daļas un 118. panta 2. punkta, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 2. punktu, ar brīvības atņemšanu uz 9 gadiem 11 mēnešiem un ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu.

/pers. A/ turpināt piemērot drošības līdzekli – apcietinājumu.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 darbdienu laikā kasācijas kārtībā Augstākajai tiesai, sūdzību vai protestu iesniedzot Zemgales apgabaltiesā.

Pilns spriedums pieejams 2024. gada 20. decembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I. Akmeņlauka

Tiesnesis R. Rinčs

Tiesnese I. Vanaga